

Redogörelse till riksdagen 2021/22:VPN1

Verksamhetsredogörelse för Valprovsningsnämnden 2021

Till riksdagen

Valprovsningsnämnden ska enligt 13 § lagen (2012:880) med instruktion för Valprovsningsnämnden senast den 22 februari varje år lämna en redogörelse till riksdagen för sin verksamhet under det senaste kalenderåret. I redogörelsen ska nämnden även redovisa verksamhetens kostnader.

Nämnden lämnar härmed följande redogörelse till riksdagen.

Stockholm den 18 februari 2022

Annika Sandström
ordförande

Cecilia Persson
huvudföredragande

Arbetsuppgifter

Grundläggande bestämmelser om Valprövningsnämnden finns i regeringsformen, riksdagsordningen (när det gäller val inom riksdagen) och kommunallagen (2017:725). De bestämmelser som primärt reglerar Valprövningsnämndens organisation och verksamhet finns i 14 och 15 kap. vallagen (2005:837). De materiella reglerna i olika frågor som rör allmänna val är i allt väsentligt samlade i vallagen. I lagen (2012:880) med instruktion för Valprövningsnämnden finns ett antal bestämmelser om bl.a. uppgifter, sammansättning, arbetsordning, ärendenas handläggning och ersättningsfrågor. Sedan den 15 april 2013 finns det en arbetsordning för nämnden med bestämmelser om bl.a. delegering av beslutanderätt samt ärendeförteckning och aktbildning. Nämnden har ställning som förvaltningsmyndighet i regeringsformens mening, och förvaltningslagen (2017:900) är tillämplig på handläggningen av ärenden hos nämnden.

Valprövningsnämnden är den enda instans som prövar överklaganden av beslut av Valmyndigheten och länsstyrelserna om fastställande av utgången av riksdagsval, regionfullmäktigeval, kommunfullmäktigeval, sametingsval, val till Europaparlamentet och folkomröstningar. Detsamma gäller beslut med anledning av särskilda förrättningar där efterträdare för avgångna ledamöter utses m.m.

Nämndens uppgift som klagoinstans omfattar även en rad administrativa valärenden, där talan mot myndigheternas avgöranden kan föras särskilt. Exempel på detta är beslut som rör valkretsindelning, fördelning av antalet mandat på valkretsar, valdistriktsindelning, registrering av partibeteckning, anmälan av kandidater och deltagande i val.

Vid sidan av uppgiften som klagoinstans ligger det på Valprövningsnämnden att pröva behörigheten hos riksdagsledamöter och ersättare för ledamöter (4 kap. 11 § regeringsformen) samt att granska bevis för riksdagsledamöter eller ledamöter i Europaparlamentet och ersättare som utfärdas av Valmyndigheten (14 kap. 30 § vallagen).

Sammansättning

Valprövningsnämnden består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och som inte får tillhöra riksdagen, och sex andra ledamöter. Ledamöterna väljs efter varje ordinarie riksdagsval, så snart valet har vunnit laga kraft, för tiden till dess ett nytt val till nämnden har ägt rum. Ordföranden väljs särskilt.

För ordföranden utses en ersättare i samma ordning och under samma villkor som gäller för valet av ordförande. Suppleanter för övriga sex ledamöter i nämnden utses enligt de regler som gäller för riksdagens organ i allmänhet. Även frågor om i vilken ordning suppleanter ska kallas in och om kompletter-

ingsval bestäms av de allmänna reglerna. Dessa förutsätter ett nomineringsförfarande på parlamentarisk grund.

För de sex ledamöterna ska lika många suppleanter utses. Riksdagen kan emellertid efter förrättat val av suppleanter genom ett särskilt beslut bestämma att antalet suppleanter ska utökas. De nya suppleanterna ska då väljas så snart som möjligt.

Under 2021 hade nämnden följande sammansättning (enligt val den 13 mars 2019):

Ordförande

Annika Sandström, f.d. kammarrättslagman

Ersättare för ordföranden

Svante O. Johansson, justitieråd

Ledamöter

Ida Karkiainen, riksdagsledamot (S)

Bengt-Anders Johansson, f.d. riksdagsledamot (M)

Linus Sköld, riksdagsledamot (S)

Ewa Thalén Finné, f.d. riksdagsledamot (M)

Mattias Bäckström Johansson, riksdagsledamot (SD)

Jessica Wetterling, riksdagsledamot (V)

Suppleanter

Agneta Börjesson, f.d. riksdagsledamot (MP)

Eva Bengtson, f.d. riksdagsledamot (M)

Sanne Lennström, riksdagsledamot (S)

Krister Hammarbergh, f.d. riksdagsledamot (M)

Michael Rubbestad, riksdagsledamot (SD)

Joakim Johansson (S gruppkansli)

Kansliorganisationen

Valprövningsnämnden biträds av ett kansli med en huvudföredragande samt ett antal föredragande, sekreterare och assistenter. Samtliga dessa har en heltidstjänst inom andra delar av Riksdagsförvaltningen eller utanför riksdagen och biträder således nämnden vid sidan av sin ordinarie tjänst.

Arbetet på kansliet efter allmänna val leds sedan 2014 av en kanslichef. Det är huvudföredraganden som frigörs från sina ordinarie arbetsuppgifter i utskott

för att kunna bistå nämnden som kanslichef på heltid. Denna ordning framgår av en överenskommelse mellan Riksdagsförvaltningen och Valprövningsnämnden. Den senaste överenskommelsen ingicks i januari 2022 (se mera om detta i avsnittet Riksdagsförvaltningens kanslistöd till Valprövningsnämnden nedan).¹

Kansliet hade under 2021 följande sammansättning:

Huvudföredragande

Cecilia Persson, f.d. rådman och föredragande vid riksdagens socialutskott

Föredragande

Lars Widlund, föredragande vid riksdagens konstitutionsutskott

Kirsten Dieden, hovrättsassessor och föredragande vid riksdagens socialutskott

Johan Sehlström, föredragande vid riksdagens utskottsavdelning

Anders Dölling, jurist

Catarina Molin, föredragande vid riksdagens utbildningsutskott

Elisabeth Johansson, föredragande vid riksdagens finansutskott

Emma Hellman, föredragande vid riksdagens civilutskott

Madeleine Gabrielson, f.d. utskottsråd (extra föredragande under perioden den 1 juni–31 juli 2021)

Sekreterare

Agota Földes, utskottshandläggare vid riksdagens näringsutskott

Sofia Ekstrand, utskottshandläggare vid riksdagens trafikutskott (t.o.m. den 31 maj 2021)

Ritva Järvi, chefssekreterare vid kammarkansliet (extra assistent under perioden den 1 juni–31 juli 2021)

Assistenter

Mattias Andersson, utskottsassistent vid riksdagens socialutskott

Tony Holmstedt, utskottsassistent vid riksdagens konstitutionsutskott

¹ RDF dnr 362-2020/21, VPN dnr 41-2021.

Förrättningar och sammanträden

Valprövningsnämnden hade under året 28 protokollförda förrättningar. Av dessa avsåg ett sammanträde i fysisk form. Tio förrättningar avsåg beslut per capsulam, vilket innebär att ärendena avgjordes genom kontakter mellan ordföranden och de övriga ledamöterna.² Av förrättningarna avsåg tolv bevisgranskning av nya ledamöter eller ersättare i riksdagen eller EU-parlamentet. Granskningen av de nya bevisen har gjorts av ordföranden eller ersättaren för ordföranden. Återstående fem förrättningar avsåg beslut av ordföranden om avskrivning eller personalärende.

Överklaganden

Sammanlagt 17 överklaganden kom in till nämnden 2021. Av dessa avsåg tolv frågan om utseende av ny ledamot eller ersättare i kommun- eller regionfullmäktige. Två överklaganden avsåg anmälan av deltagande i val, två indelning i valdistrikt och ett registrering av partibeteckning. Inga överklaganden inkom med anledning av sametingsvalet som ägde rum den 16 maj 2021.

Granskning av bevis

Valprövningsnämnden har under 2021 granskat bevis för tolv nya ledamöter och 25 ersättare för ledamöter i riksdagen samt för två nya ledamöter i Europaparlamentet.

I samtliga fall fann nämnden att bevisen blivit utfärdade i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen.

Skrivelser

Förutom överklaganden fick Valprövningsnämnden under 2021 även ta emot en skrivelse från en privatperson som handlade om Valprövningsnämndens prövning enligt 4 kap. 11 § regeringsformen. Skrivelsen besvarades av kansliet.

Remisser

Valprövningsnämnden fattade under 2021 beslut om tre remissutlåtanden. Dessa gällde betänkandena Ändringar i ersättningslagen (2020/21:URF2), Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen (SOU 2021:7) och Kompletteringar till regelverket om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter (2020/21:URF3).

² I enlighet med 10 § lagen (2012:880) med instruktion för Valprövningsnämnden och 3 § andra stycket nämndens arbetsordning av den 10 april 2013.

Riksdagsförvaltningens kanslistöd till Valprovsningsnämnden

Enligt 1 § tredje stycket g och 2 § 5, 7 och 8 lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen ska förvaltningen biträda bl.a. Valprovsningsnämnden i olika avseenden.

Enligt 7 a § samma lag ska Riksdagsförvaltningen träffa en överenskommelse med var och en av riksdagens nämndmyndigheter om förvaltningens kanslistöd till nämndmyndigheten.

En skriftlig överenskommelse mellan Valprovsningsnämnden och förvaltningen ingicks för första gången den 5 februari 2014 och därefter den 19 november 2015.³ Den förnyades den 31 maj 2018.⁴

Den senaste överenskommelsen ingicks i januari 2022.⁵ Denna gäller t.o.m. den 31 december 2024. En uppföljning av överenskommelsen planeras äga rum under 2023.

Överenskommelsen förlängs automatiskt med ett kalenderår i taget om ingen part skriftligen säger upp överenskommelsen senast tre månader före ett kalenderårsskifte. Parterna ska löpande (dock minst vartannat år) följa upp överenskommelsen och vid behov omförhandla den.

Resultaträkning för Valprovsningsnämnden 2020 och 2021

Även under 2021 har Valprovsningsnämndens arbete påverkats av coronapandemin. Jämfört med 2020 har Valprovsningsnämnden under 2021 haft tre gånger så många överklagandeärenden, vilket har gett upphov till högre kostnader för arvoden till ledamöter och uppdragstagare. Kostnaderna för resor av olika slag har även under 2021 varit låga.

Utfallsrapport Valprovsningsnämnden 2020 och 2021

År	2020	2021
Arvoden uppdragstagare	255 239	288 241
Arvoden riksdagsledamöter	10 260	38 304
Avgift Trygghetsstiftelsen	0	0
Böcker – utomstatliga	0	0
Enklare förtäring, livsmedel	0	0
Flygkostnader inrikes	6 870	3 581
Flygkostnader utrikes	0	0
Hotellkostnad utrikes	0	0
Inrikes skattefria bilersättningar	0	0
Inrikes skattepliktiga bilersättningar	0	0

³ RDF dnr 1802-2012/13 och RDF dnr 1782-2014/15.

⁴ RDF dnr 1782-2014/15, VPN dnr 31-2018.

⁵ RDF dnr 362-2021/22, VPN dnr 41-2021.

År	2020	2021
Inrikes skattepliktiga traktamenten	0	0
Inrikes skattepliktiga traktamenten ledamöter	0	0
Intern representation – utomstatlig	0	0
Lagstadgade arbetsgivaravgifter löner (motkonto 2562)	44 180	43 596
Lagstadgade arbetsgivaravgifter arvoden (motkonto 2562)	3 224	12 035
Marktransporter m.m. inrikes	187	0
Marktransporter m.m. utrikes	0	0
Särskild löneskatt arvoden (över 65 år)	0	0
Särskild löneskatt löner (över 65 år)	11 703	15 263
Taxi inrikes	0	1 283
Taxi utrikes	0	0
Tågstnader inrikes	282	1 785
Tågstnader utrikes	0	0
Utrikes skattefria traktamenten	0	0
Utrikes skattepliktiga traktamenten ledamöter	0	0
Summa	331 944	404 088
<i>Budget</i>	<i>489 026</i>	<i>524 188</i>